

(video 2608M, trvanie: 52 min., preklad Zora Kuchárska)

Rocca di Papa 27. novembra 2021

„NA CESTE K INTEGRÁLNEJ EKOLÓGII“

Obsah

1. OTVORENIE A POZDRAVY (THAJSKO, NOVÁ KALEDÓNIA, ETIÓPIA, JAPONSKO)	2
2. CHIARA LUBICHOVÁ – VYKONAŤ ZMENU A BYŤ ZAČIATKOM NOVÉHO SVETA	4
3. USA: RODINNÝ PODNIK NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA.....	5
4. ŠKÓTSKO: GLASGOW: VEĽKÉ NÁBOŽENSTVÁ PRI OCHRANE STVORENIA	7
5. GLOBÁLNY PROJEKT VYDAVATEĽSTIEV CITTÀ	8
6. AMAZÓNIA: ZAČIATOK NOVÉHO PLÁNU.....	9
7. ROZHOVOR S MONS. MATTEOM VISIOLIM	11
8. ROZHOVOR S MARGARET KARRAMOVOU A JESÚSOM MORÁNOM.....	13
9. ZÁVER.....	16

1. OTVORENIE A POZDRAVY (THAJSKO, NOVÁ KALÉDÓNIA, ETIÓPIA, JAPONSKO)

Telefonická spojovateľka: *Un momento, prego, la chiamano per una collettiva / Bleiben Sie bitte...*

Eli Folonariová: *Pronto! Ciao popi, adesso vi passo Chiara.*

Hlasy: *[pozdravy z celého sveta]*

Chiara Lubichová: „Drahí moji, musíme obísť svet, bude to dlhé, pretože svet je trochu veľký.“

Hlasy: *Hallo? Pronto? Hello? Ciao a tutti! Pronto? Ci siamo tutti?*

Chiara, 9. októbra 1999: „Je to telefonická konferencia, počas ktorej ja prinesiem silnú duchovnú myšlienku, aby sme ju žili všetci spolu. Voláme 80 zón, a všetci zdravia, pýtajú sa: Ako sa máš? Tak ako v rodine...“

Chiara, 28. júna 2004: Cieľom kolegamenta je vziať nás na svätú cestu: na cestu k svätosti...

Andrea Flemingová žurnalistka: Vitajte na novom vydaní celosvetového kolegamenta, nášho „rodinného“ stretnutia Hnutia fokoláre. Volám sa Andrea Flemingová, som Nemka z Mníchova, kde žijem a pracujem ako novinárka.

Dnes tu máme ďalších hostí, ktorých by som vám rada predstavila. Je tu skupina z komunity *Nové horizonty* z Ríma, ktorú pozdravujeme. (Potlesk) A je tu skupina kňazov z rímskych kolégií, ktorí sú dnes u nás na návšteve. Vitajte. (Potlesk)

Pripojené sú mnohé naše komunity na celom svete a my by sme radi využili túto príležitosť a aspoň s niektorými z nich sa osobne pozdravili. Začnime našou komunitou v Bangkoku v Thajsku. Ste tam? Bangkok, počujete nás?

Ja-e: Ahoj všetci, s radosťou vidíme veľkú Chiarinu rodinu!

Acil: Niektorí z našich mladých sú s nami a pozdravujeme vás v našom miestnom jazyku. (Skupinový pozdrav v thajčine)

Ja-e: Ako vidíte, mám tu ozdobenú kvetinovú kompozíciu, ktorá sa používa pri príležitosti typického thajského festivalu, ktorý sa nazýva LOI-kra-thong. Významom kytice je pre Thajčanov poďakovať a ospravedlniť sa riekam, pretože vodu využívame po celý rok, kedy chceme, a zároveň my ľudia do nej hádzeme veľa nečistôt.

Acil: Luce Ardente vás chcel prísť osobne pozdraviť, ale jeho zdravotný stav mu to nedovolil. Nechcel si však nechať ujsť túto príležitosť a niektorí z nás sa k nemu vybrali, aby s ním nahráli krátky pozdrav. Tu je.

Luce Adrente: Drahí všetci členovia Fokoláre, najmä Margaret, ktorá nasledovala Emmaus ako prezidentka. [...] Keby sme nepoznali Chiaru, mysleli by sme len na to, že jedni sú kresťania, iní budhisti, alebo moslimovia, ale Chiarine učenie je veľmi vhodné pre túto dobu, pretože je univerzálne a núti nás žiť univerzálne bratstvo. [...] Nemôžem povedať viac, pretože na to nie je dosť času, ale posielam vám celé svoje srdce. Ďakujem.

Andrea Flemingová: Ďakujeme! (Potlesk) Ďakujeme zo srdca aj našim priateľom v Bangkoku. Z Bangkoku poďme do Noumey v Novej Kaledónii na opačnom konci sveta. Noumea, ste tam?

Famiglia Heafala: Dobrý večer všetkým!

Landry: Sme rodina Heafala. Žijeme v Novej Kaledónii, ktorá je súčasťou Oceánie. Volám sa Landry.

Tatiana: Ja som Tatiana.

Jean-Baptiste: Jean-Baptiste.

Joshua: Joshua.

Anne-Elisa: A ja som Anne-Elisa.

Landry: Chceme pozdraviť komunity Fokoláre na celom svete.

Rodina Heafala: Ciao, uno!

Andrea Fleming: Ahoj, Noumea! Pokračujme v našej ceste okolo sveta a poďme do Afriky, kde nás čaká naša komunita v Etiópii. Etiópia, počujeme sa?

Všetci: Dobrý deň! (pozdravy v miestnom jazyku)

Diana: Sme z Etiópie, fokoláre sem prišlo v roku 2016, ale definitívne sme sa tu usídlili v roku 2018. Ďakujeme vám za modlitby za mier, ktorý práve tu potrebujeme. Tento pokoj nás udržiava. Vďaka, vďaka. Ahojte všetci!

Všetci: Ahoj!

Andrea Fleming: Ahoj! (potlesk) Naďalej sa za vás budeme modliť.

Posledná zastávka bude stále v Ázii, kde sa nám teraz ozvú naši priatelia z japonského Tokia. Takže, Tokio, ste tam?

Mariko a Luis: Ahojte všetci!

Mariko: Aj my, ako celý svet, sme sa počas týchto dvoch rokov nemohli stretávať a tak sa stretávame online, ale aj to prinieslo pekné plody.

Luis: Napríklad starší ľudia, ktorí už nemohli chodiť na stretnutia, sa mohli zúčastniť a stretnúť komunitu prostredníctvom Zoomu, čo nám urobilo veľkú radosť. Aj mladí, ktorí žijú v mestách

d'aleko od Tokia, roztrúsení po celom Japonsku, sa mohli stretnúť prostredníctvom týchto komunikačných prostriedkov, a to je prax, ktorú nechceme opustiť.

Mariko: Ale zároveň sa nevieme dočkať osobných stretnutí.

Luis: Samozrejme! Takže z Japonska do sveta: (pozdrav v japončine)

Andrea: Ďakujeme! (potlesk) Je to naozaj ako by ste boli tu medzi nami. Veľmi pekne vám ďakujeme.

Reportáže vybrané pre toto kolegamento môžeme zhrnúť pod názvom „Na ceste k integrálnej ekológii“. Ich cieľom je zdôrazniť perspektívu dialógu, solidarity a spoločenstva. Priatelia z rôznych regiónov sveta spolupracovali na rôznych reportážach a pozývajú nás lepšie spoznať rôzne miestne reality.

2. CHIARA LUBICHOVÁ – VYKONAŤ ZMENU A BYŤ ZAČIATKOM NOVÉHO SVETA

Andrea: Radi by sme ale začali krátkym Chiariným príhovorom zo stretnutia animátorov Mládeže za jednotný svet v roku 1989. Téma ochrany životného prostredia bola v tom čase ešte niečím novým. Ale ak dnes počúvame Chiarine slová, sú aktuálnejšie a naliehavejšie ako kedykoľvek predtým.

Chiara Lubich, Fondatrice del Movimento dei Focolari: (...)

Rozvoj vedy, rozvoj technológií je obrovská, úžasná vec, ktorá všetkých ohromuje.

Ale [...] väčšinou sa tento rozvoj dial bez Boha.

A teraz žijeme na planéte, ktorá, ak budeme takto pokračovať, môže kedykoľvek vyletieť do vzduchu, alebo nás všetkých môže postihnúť iná katastrofa, no nie atómová ale ekologická katastrofa, atď. [...]

Máš z toho dojem, akoby ľudia mali na nohách veľké, obrovské topánky a v posledných desaťročiach v nich bezohľadne kráčali tak, tak, tak, tak, uprostred bahna a to striekalo všade navôkol. Do vzduchu vyhodili veci, ktoré nepotrebovali; do vody veci, ktoré im nevyhovovali; do mora veci, ktoré zavádzali, zničili stromy, zničili všetko.

A predsa došlo k mnohým úžasným objavom, k veľkému vývoju, ibaže sa dobro zmiešalo so zlom, ibaže sa to nedialo pod Božím pohľadom, nebrali na vedomie Boha. Teraz nás tento jav núti všetkých spolu, v duchu zjednoteného sveta, prehodnotiť tieto veci.

Ak tento problém nevyriešime spoločne, nevyriešime ho vôbec.

To znamená, že všetko smeruje k jednote: dokonca aj zle vykonané veci nám dávajú pochopiť, že áno, treba vytvoriť univerzálne bratstvo, ale v Bohu; áno, svet treba pretvárať, veď musíme žiť v tomto svete, nesmieme ho vyhodiť do vzduchu, ale pamätajme, že je tu Boh! [...]

Skrátka, chcem povedať, že existuje akoby opačný prúd, ale aj napriek tomu nás to núti byť jedno, smerovať k jednote Marikou, napríklad aj ekologická otázka, ktorá nás núti budovať to iné bratstvo. [...]

Pozrite, všetky udalosti, najmä tie bolestné, ktoré sa ťažšie interpretujú, treba chápať dvojakým spôsobom [...] Také, aké sú, pretože materiálne sú také, ale v ich vnútri je niečo, prítomná je v nich Božia ruka, Božia prozreteľnosť, ktorá ich akousi alchýmiou môže premeniť a byť pre nás palivom pre náš duchovný život.

Na naše vykúpenie bol potrebný kríž, na naše vykúpenie bolo potrebné utrpenie, výkrik – „Bože môj, prečo si ma opustil?“ Potrebné je aj naše utrpenie, aby sme dokázali zmeniť, vytvoriť nový svet, zmeniť ľudí, zmeniť stvorenia.

Potrebné je utrpenie, potrebná je bolesť.¹

3. USA: RODINNÝ PODNIK NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Andrea: Vášň pracovať na ochrane životného prostredia a aktívne sa podieľať na náprave škôd, ktoré už boli napáchané na prírode je zlatou niťou príbehu Johna a Júlie Mundellovcov z USA. Clara Ramirezová ich navštívila, a tu je jej reportáž.

Clara Ramirezová, producentka a novinárka: Nachádzame sa v centre Indianapolisu, v meste, ktoré už viac ako storočie prosperuje vďaka svojmu priemyslu. Táto aktivita priniesli mestu pokrok, ale podobne ako na iných miestach mala aj vplyv na životné prostredie. V tejto súvislosti je jedna rodina už viac ako 25 rokov priekopníkom v oblasti ochrany životného prostredia. Ich činnosť dnes poznajú v celých Spojených štátoch. Vypočujme si ich príbeh.

Julia Mundellová, riaditeľka oddelenia zariadení a obstarávania, Mundell & Associates: S Johnom sme sa spoznali, keď sme študovali na vysokej škole v Purdue, obaja sme bývali neďaleko odtiaľ. Stretli sme sa tam, pretože sme obaja hrali v tom istom kostole. Keď som Johna začala počúvať rozprávať o geológii, uvedomila som si, že sa o Zem skutočne zaujíma. A mňa zase veľmi zaujímala príroda.

---

¹ Chiara Lubichová, z odpovedí na otázky animátorov Mládeže za zjednotený svet, Castel Gandolfo 4. marca 1989

Neuvažovali sme o založení spoločnosti. Bola to jedna z tých vecí, ktoré sa dejú postupne. John videl veci, ktoré by v podniku, v ktorom pracoval, urobil inak. Zároveň vo Fokoláre sa hovorilo o možnosti založiť podniky, ktoré nie sú len pre majiteľov, ale aj pre komunitu, pre svet. Pamätám si, ako John povedal: „Zaujímalo by ma, kto by to mal urobiť... je to taký skvelý nápad! Postupne sme si začali uvedomovať, že „možno to máme byť my“. (prostredie)

John Mundel, prezident a hlavný environmentálny konzultant, *Mundell & Associates*: Narodil som sa v malom mestečku v Indiane a ako dieťa som chodieval na dvor a hľadal zakopané poklady. Nosil som ich mame a tá vždy ohromená zvolala: „To je krásne!“ Chcel som sa stať archeológom. Keď som rástol, inšpiroval ma film Julesa Verna Cesta do stredy Zeme. (hudba) To skutočne podnietilo môj záujem o Zem. Keď som išiel na univerzitu, túto vec som nosil v sebe, študoval som inžinierstvo, ale chcel som robiť aj niečo, čo súvisí so životným prostredím.

Na začiatku mojej inžinierskej praxe som si zrazu uvedomil: „Toto je niečo, čo má pozitívny vplyv na to, ako ľudia žijú. A tak sa všetko začalo. V tých prvých projektoch - v ktorých som mal úspech - som dokázal vykonať niečo pozitívne a vzišlo z toho niečo dobré.

Julia Mundellová: *Mundell and Associates* je poradenská spoločnosť v oblasti pôdy a životného prostredia: pomáhame klientom pri čistení pôdy, nebezpečného odpadu a hlavne podzemných vôd. Takže pracujeme na čistení Indianapolisu.

Clara Ramirezová: Spoločnosť začala v Indiane, ale potom začala realizovať projekty v rôznych častiach USA a tiež v zahraničí. Doteraz zrealizovali viac ako 1 000 projektov.

John Mundel: Sme pri kanáli Indianapolis na severnej strane od centra mesta, je to súčasť práce, ktorá sa začala pred 20 rokmi environmentálnym projektom, v rámci ktorého sme našli kontaminovanú podzemnú vodu, chemikálie uniknuté zo starých priemyselných podnikov. Súčasťou našej práce je preto projekt čistenia, ktorý využíva systém nazývaný *izolovanie vzduchom*, ktorý odstraňuje chemikálie z vody a tá sa potom vracia späť do kanála.

Teraz tu máme skutočne čistú vodu. Sme absolútne presvedčení, že je to tak. Je to dobré pre ľudí, dobré pre voľne žijúce zvieratá. Vytvára to atmosféru krásy a bezpečnosti okolo tohto kanála.

Cieľ spoločnosti *Mundell and Associates* je zameraný na revitalizáciu Indianapolisu, na starostlivosť o pôdu, na jej regeneráciu, na opätovné využitie a vyčistenie, aby túto pôdu mohla využívať aj ďalšia generácia. (prostredie)

Situácia životného prostredia je skutočne vážna vec, a nie každý tomu venuje pozornosť. Preto je dôležité skutočne nájsť toto poslanie, žiť myšlienkou zjednoteného sveta: že sme všetci prepojení, že to, čo robím, má vplyv tam, kde som. Súčasťou problému, ktorý sa snažíme vyriešiť,

je toto odpojenie. A preto je podľa môjho názoru riešením celého problému snaha o jednotu, o budovanie mostov medzi kultúrami, medzi ľuďmi, ktorí nemajú, a ľuďmi, ktorí majú.

Julia Mundellová (spieva: All that mattered all along, all we have that carries on, it's how we love): Povedala by som, že tieto rozhodnutia obohatili náš život a dali mu plnosť. Sú veci, ktorých sa vzdáte, aby ste tomu zasvätili svoj život. Ale nič neľutujeme. Vidíme, že sme mohli urobiť ešte to či ono. Ale treba sa rozhodnúť a zistíte, že vo všetkom je niečo dobré, máme naozaj dobrý pocit z toho, ako sme žili a žijeme. A ešte nie sme na konci.

4. ŠKÓTSKO: GLASGOW: VEĽKÉ NÁBOŽENSTVÁ PRI OCHRANE STVORENIA

Andrea: Z USA poďme do Škótska. Od 31. októbra do 1. novembra sa v škótskom Glasgowe zišli zástupcovia viac ako 200 krajín z celého sveta na 26. konferencii OSN o klíme. Ďalšiu správu pripravili naši priatelia zo Škótska. Predstavujú v nej iniciatívu skupiny, ktorá možno zostala trochu v úzadí. Osobitné poďakovanie za reportáž patrí Anite Martinezovej, Lorenzovi Russovi, Timovi Frierymu z Londýna a Lorenzovi Giovannettimu.

Lorna Goldová: Konferencia Cop26 je veľmi dôležitá, a preto sa na ňu upierajú oči všetkých, pretože rozhodnutia, ktoré sa tu prijímajú alebo neprijímajú, budú mať dopad na nás všetkých, na všetkých ľudí na planéte. (prostredie)

Martin Palmer: Myslím si, že sme na prahu obrovskej zmeny, ktorá spočíva v tom, že namiesto toho, aby sme čakali na vlády, aby nám ukázali cestu, cestu nám ukazuje občianska spoločnosť. (hudba)

Lorna Goldová: Volám sa Lorna Goldová a v súčasnosti som predsedníčkou *Hnutia Laudato Si'*. Vitajte v Škótsku, v Glasgowe, na konferencii OSN o klíme Cop26. (hudba)

Martin Palmer, generálny riaditeľ FaithInvest: Volám sa Martin Palmer, som Brit a celý život som pracoval so všetkými svetovými náboženstvami na otázkach životného prostredia.

V roku 1986 ma princ Philip, medzinárodný prezident WWF (Svetového fondu na ochranu prírody), požiadal, aby som mu pomohol zhromaždiť päť hlavných svetových náboženstiev v Assisi a preskúmať, ako veľké náboženstvá chápu svoje miesto vo stvorení. (hudba)

Lorna Goldová, predsedníčka Hnutia Laudato Si': Problémom je, že jednotlivé krajiny, ktoré rokujú, sa v skutočnosti neangažujú tak, ako by mali, nezaujímajú stanoviská a neprijímajú

politiky, ktoré by skutočne viedli k bezpečnej budúcnosti pre mladých, pre planétu, pre všetkých.
(hudba)

Martin Palmer: Dá sa predpokladať a treba vedieť, že veľké náboženstvá sveta, medzi ktoré samozrejme patrí aj kresťanstvo, že sú pravdepodobne štvrtou najväčšou skupinou investorov na svete. Nesieme obrovskú zodpovednosť a môžeme byť hlavnou hnacou silou zmien prostredníctvom občianskej spoločnosti, nielen spolupracovať s vládami. (hudba)

Speaker: Počas konferencie Cop26 sa prítomní náboženský vodcovia popri oficiálnych rokovaní zúčastnili na rôznych podujatiach, na príležitostiach spoznávania a dialógu. Jedno z týchto podujatí sa konalo v mešite a jedno v sídle Hnutia fokoláre.

Lorna Goldová: V mešite v pomerne chudobnej časti Glasgowa sme zažili fantastický večer. Mešita, ktorá sa už mnoho rokov venuje „klimatickej spravodlivosti“ v spolupráci s miestnymi komunitami, miestnymi ženami. Dnešný večer je o tom, aby sa všetky tieto kontakty, všetky tieto priateľstvá, ktoré som budovala mnoho rokov [...], viac poznali, viedli hlboký dialóg a tiež aby sme poskytli priestor, kde sa ľudia môžu skutočne spojiť s miestnou komunitou a zažiť atmosféru jednoty veľmi neformálnym spôsobom.

Skutočne verím, že moment, ktorý prežívame, je krízou, ale môže byť aj *kairosom*. *Kairos*, ako hovorí pápež František v knihe *Podme spolu snívať*: je to príležitosť prehodnotiť, obrátiť sa, urobiť hlbokú ekologickú konverziu a vykročiť iným smerom.

Andrea: *Ďakujeme našim priateľom zo Škótska za túto reportáž.*

5. GLOBÁLNY PROJEKT VYDAVATEĽSTIEV CITTÀ NUOVA

Andrea: *Vytvorenie siete novinárov z celého sveta, ktorí sa dajú do služieb miestnej spoločnosti, politických a náboženských vodcov a všetkých síl, ktoré chcú spolupracovať pre spoločné dobro, to je myšlienka globálneho projektu vydavateľstiev Città Nuova/Nové mesto, ktorý nám teraz predstaví Carlos Mana a Javier Garcia.* (hudba)

Carlos Mana, Globálna komisia CN: Je pravda, že tlač na celom svete prechádza ťažkým obdobím transformácie, prispôbovania sa novým technológiám. Na stretnutiach vydavateľstiev Città Nuova, ktoré organizujeme každé dva roky, hovoríme o týchto otázkach.

V apríli 2019 sme si uvedomili, že naša sila spočíva v našej medzinárodnosti, keďže sme takmer v každej krajine sveta. Po dohode s Centrom hnutia sme začali proces rozlišovania, ktorý sprevádzala spoločnosť *Consulus*, singapurská poradenská spoločnosť s celosvetovou pôsobnosťou. (hudba)

Vychádzali sme z mnohých myšlienok, ktoré Chiara adresovala v rôznych obdobiach pre Città Nuova. Jednota je znamenie doby. A práve teraz, keď je vo svete potrebná veľká dávka bratstva, je k dispozícii mnoho mocných komunikačných prostriedkov. Je čas hovoriť zo striech a dať hlas kultúre zrodenej z charizmy jednoty. Preto sa zrodil *Globálny projekt Città Nuova*, ktorý môžeme ho zhrnúť do týchto cieľov:

Muriel Fleuryová, Nouvelle Cité - Francúzsko: *Obnoviť vydavateľstvá Città nuova*: dodať časopisom a vydavateľstvám v rôznych krajinách novú energiu, vytvárať siete na vyjadrenie hlasu komunit Focolare z pohľadu jednotnejšieho sveta.

Santiago Durante, Ciudad Nueva - Argentína: *Vytvoriť globálnu sieť*. Posilniť našu prítomnosť v médiách na medzinárodnej úrovni, vytvárať čoraz viac sietí medzi Città Nuova a rôznymi kultúrnymi agentúrami v rôznych geografických oblastiach.

Rima Saikaliová, Al Madina Al Jadida - Egypt: *Vytvoriť komunikačnú platformu*: webovú stránku, medzinárodný časopis určený najmä predným predstaviteľom z oblasti politiky, ekonomiky, občianskej spoločnosti a dialógu na všetkých úrovniach.

Romeo Vital, New City - Filipíny: *Zriadiť novú globálnu nadáciu*, ktorá bude slúžiť ako nástroj na získavanie finančných prostriedkov na podporu rozvoja rôznych Città Nuova a novej komunikačnej platformy. (hudba)

Carlos Mana: Čo môžeme pre to urobiť my? Spoznajme viac Nové mesto v našej zemepisnej oblasti, udržiavajme neustály dialóg s redakciou, pomáhajme sa jej zlepšovať a šíriť časopis.

6. AMAZÓNIA: ZAČIATOK NOVÉHO PLÁNU

Andrea: „*Chrániť deti a mládež*“ - je názov projektu, ktorý spustilo hnutie v Brazílii s cieľom zvýšiť vedomie a zabrániť sexuálnemu násiliu a všetkým formám zneužívania detí a dospievajúcich v srdci amazonského pralesa. Tu je správa, ktorú vypracovali Aline Munizová, Carlos Ristow a Nilton Coelho.

Chlapec: Bolo veľmi dôležité dozvedieť sa viac o šikanovaní a obťažovaní. Už som o tom niečo vedel, lebo som šikanu zažil.

Speaker: 22. a 23. októbra Hnutie fokoláre prostredníctvom skupín *Spoločensvo a právo* zorganizovalo tretie stretnutie projektu „Ochrana detí a dospelých“ v meste Parintins, ktoré sa nachádza 20 hodín cesty loďou od Manaus v srdci amazonského pralesa. Projekt sa začal v roku 2019. Zameraný je na prevenciu sexuálneho obťažovania a násilia, za podpory diecézy a samospráva mesta Parintins, štátnej správy i miestnych úradov.

João Jemaki - 14 rokov: Hovorí sa, že tí, ktorí zažili šikanovanie, by mali o tom povedať, ale nie je to také jednoduché, pretože tí, ktorí boli šikanovaní... nemajú odvahu o tom povedať iným, lebo sa obávajú, že to ešte viac zhorší ich situáciu, preto si to radšej nesú sami.

Glenda - 15 rokov: Už som zažila nejaké veci, napríklad som bola obťažovaná, ale nevededovala som si, čo sa mi naozaj deje. Táto skupina mi veľmi pomohla pochopiť, ako mám tomu čeliť a ako sa z takej situácie dostať.

Vandeilson - 17 rokov: Nemal som tu byť, mal som dohodnuté iné stretnutie. Mal som ísť na jeden kurz, ale zrušil som to, aby som sa zúčastnil na tomto podujatí. Bola to pre mňa veľmi dôležitá skúsenosť, pretože veľa vecí som nevedel, nevedel som, čo je to obťažovanie, nie, vedel som, čo to je, ale nepoznal som články, zákony.

Speaker: 120 chlapcov a dievčat vo veku od 11 do 17 rokov sa zúčastnilo na workshope o prevencii pred šikanou, obťažovaním, sexuálnym zneužívaním. Hovorilo sa pritom aj o umení milovať. Ďalšie aktivity boli adresované pedagógom a rodičom.

Sobriana - matka 4 dospelých detí: Rozhodne som sa poučila, ako budovať vzťahy so svojimi deťmi, ako sa s nimi rozprávať, otvoriť dialóg, venovať pozornosť určitým otázkam a dať im pocítiť, že som im bližšie než iní ľudia, že chceme byť priatelia.

Ivone Almeida - učiteľka a psychopedagogička: Veľmi jednoduchým spôsobom sme sa dozvedeli, ako postupovať v prípade porušovania práv, ako predchádzať a starať sa o deti. Zoširoka sme o tom diskutovali.

Zélia Cardoso - vedúca sociálnej práce mesta Parintins: Naše mesto sa nachádza v srdci amazonského pralesa, čiže má náročnú polohu. Preto sme boli veľmi radi, keď sme sa dozvedeli, že sa táto iniciatíva bude konať práve tu.

Julianno - biskup parintskej diecézy: Ako hovorí pápež František, musíme mať odvahu počúvať, otvoriť svoje srdcia a nechať, aby rany detí a dospelých, zranili naše srdcia, aby sme si uvedomili zodpovednosť, ktorú máme pri obnovovaní ich dôvery.

Socorro Guedes Moura – sudkyňa súdneho dvora štátu Amazonas: Tento projekt končíme veľmi spokojní, lebo máme pocit, že sme splnili našu úlohu. Bezpochyby je to málo, ale je to len začiatok série ciest, ktoré zaiste podnikneme po celej Amazónii.

7. ROZHOVOR S MONS. MATTEOM VISIOLIM

Andrea: *Ako sme videli v tomto brazílskom projekte, každá forma zneužívania začína zneužitím dôvery, zneužitím autority. Je to téma, ktorá sa dotýka aj mnohých cirkevných skutočností, a najmä hnutí, ktoré sa zrodili z charismatickej inšpirácie, ako je to naše. Pred dvoma dňami sme navštívili Mons. Mattea Visioliho, tajomníka Kongregácie pre náuku viery. Ponúkame vám súhrn tohto rozhovoru. Za nakrúcanie ďakujeme Kim Rowleyovej a Javierovi Garciovi.*

Andrea Flemingová, novinárka: Mons. Visioli, ďakujem vám za možnosť položiť vám niekoľko otázok. V ťažkej situácii sa ocitá celá Cirkev, ale aj hnutia, nové komunity, a to z dôvodu prípadov sexuálneho zneužívania, ale aj zneužívania moci. V prípade hnutí, ktoré sú niektoré v delikátnej fáze, by som povedala, že mnohé z nich prechádzajú obdobím od založenia - so zakladateľmi, zakladateľkami, silnými, charismatickými osobnosťami - a fázou po založení, keď mnohí zo zakladateľov už azda nežijú alebo už odovzdali vedenie ďalšej generácii.

Čo je podľa vás výzvou pre tých, ktorí majú v Cirkvi zodpovednosť, ale aj pre tých, ktorí prevzali riadenie po období založenia?

Mons. Visioli, tajomník Kongregácie pre náuku viery: Ja zvyknem rozlišovať charizmu zakladateľa od charizmy zakladania. Nie je to slovná hračka. Charizma je dar, je to dar Ducha a je to dar, ktorý je vždy daný osobe, realite, ale je jasné - ako nás učí evanjelium - že charizma sa nikdy nemá držať pre seba, ale sa s ňou treba podeliť.

Zakladateľ má nepochybne svoju charizmu, ale aj dielo, ktoré sa zrodí z intuície, z proroctva tohto zakladateľa, má svoju charizmu.

Domnievam sa, že mnohé zneužitia vznikajú zo zámeny týchto dvoch chariziem, ktoré sú si veľmi blízke, sú si podobné, ale treba ich považovať za veľmi odlišné, pretože keď zakladateľ ukončí svoje pôsobenie, končí tým aj jeho osobná charizma. Čo zostane? To, čo zostáva, je „charizma založenia-dieľa“, ktoré je zverené všetkým, ktorí patria do daného združenia, do daného hnutia.

Žiada sa mi povedať viac: je zverené celej Cirkvi. Charizma hnutia nie je výsadou daného hnutia, ale celej Cirkvi.

Podľa mňa, tu je spôsob, ako sa vyhnúť rizikám zneužitia, sebauzťažnosti, nedostatku slobody, čo sú veľmi časté riziká. Nemali by nás vydesiť, akoby sa stali len nám, sú to pokušenia dnešnej doby.

Andrea: Keď sa pozrieme na nedávnu minulosť, tak v Cirkvi ako celku, ako aj v realite charizmatických prejavov, objavujeme tam tiene, nedostatky, niekedy dokonca zločiny, ktoré odhalili priepasti, niekedy dokonca zničili celé životy. Na druhej strane však Cirkev založil Ježiš s evanjeliovým poslanstvom, ktoré oslobodzuje, prináša spásu a – aj napriek tým, ktorí ho zrádzajú – ono odovzdáva poslanstvo svetla, nádeje. Hnutia a nové komunity tiež dostali dar, dostali charizmu.

Ako zostať verní Ježišovmu poslanstvu, aj keď si uvedomujeme, že sme hlinené nádoby, že sme krehké nádoby...?

Biskup Visioli: ...ale plní vzácneho pokladu! Ďakujem za túto otázku. Často myslím na slová veľkého mudrca, ktorý hovorieval: „Zlo môže zo záhrady Cirkvi vytrhnúť všetky kvety, ale nikdy nedokáže zastaviť jar.“

Tieto slová mi dávajú veľa dôvery, veľa odvahy povedať, že je to pravda, dnes sme svedkami dramatických, možno neuveriteľných, škandalózných scenárov. A to nás vedie k pokušeniu povedať: v minulosti bolo lepšie, vtedy sa všetky tieto veci nediali. To je však nesprávny záver. Ktoré je to najlepšie obdobie dejín Cirkvi, v ktorom by som chcel žiť? Nakoniec dospejeme k záveru, že najlepšie obdobie v dejinách Cirkvi je to, v ktorom žijeme, pretože je to obdobie, v ktorom nás Pán požiadal, aby sme boli jeho učeníkmi, aby sme žili ako jeho svedkovia.

V minulosti tiež existovali všetky tieto škandály, len sa o nich nevedelo. Možno, že dnes, keď si jasnejšie a reálnejšie uvedomujeme, čo sa deje, umožňuje nám to pomenovať zlo menom a prežívať ťažkosti súčasnej doby, vyhnúť sa pokušeniu utiecť, uchýliť sa do akýchsi duchovných úkrytov.

A to by som chcel objasniť. Na zlo musíme hľadiť realisticky, musíme ho vedieť pomenovať, definovať, to je krok vpred, nie krok späť. Ide o škandál, ale je to škandál, ktorý naznačuje riešenie, uzdravenie.

Andrea: Ak si teraz spomenieme na všetky charizmy v Cirkvi, na rehoľné rády, vieme, že mnohé z nich prežívali aj ťažké obdobia, obdobia skúšok, lebo vyšli najavo ľudské nedostatky, ľudské chyby. Ak by sme porovnali staré charizmy s novými, z čoho by sme sa mohli poučiť?

Biskup Visioli: Áno, myslím si, že dobrou školou sú tí, ktorí dokázali považovať charizmu - pápež to pripomenul Hnutiu fokoláre vo februári minulého roka - považovať nie za muzeálny exponát, ale za živú skutočnosť.

Veľkou výzvou dneška je, aby charizma žila a rozvíjala sa bez toho, aby sme mali pocit, že ju zrádzame. Pretože v podstate, keď sa charizma začne vyvíjať, vždy je tu časť z nás, alebo možno aj niečo mimo nás, ktoré nám hovorí: „Si zradca, pretože človek, ktorý ju založil, mal tento úmysel, mal túto snahu, mal tento ideál, a ty si dnes volíš iné cesty“.

Preto verím, že hnutia, starobylé rehoľné inštitúty, ktoré dokázali aktualizovať svoju charizmu do dnešných dní, čiže prispôbiť ju súčasnosti, výzvam, ktoré nám ponúka tento svet, sú veľkým podnetom, aby sme aj my dokázali aktualizovať naše charizmy.

Ale nikdy nie sami. Nikdy nie sami. V tom je sila hnutia, sila združenia, sila Cirkvi je v tom, že nikdy v tom neostávaš sám.

Aktualizácia charizmy v jej rozvoji, jej rast, sa nikdy nedeje len prostredníctvom intuície jedného človeka. Intuícia vedie k založeniu, to áno, ale rozvoj, rast sa vždy uskutočňuje v spoločnej realite, aj keď treba prijať, že nám niekto môže povedať: zradil si pôvodnú charizmu. Môže to tiež slúžiť ako podnet na spytovanie svedomia.

Andrea: Ďakujem!

Mons. Visioli: Veľa úspechov. (Potlesk)

8. ROZHOVOR S MARGARET KARRAMOVOU A JESÚSOM MORÁNOM

Andrea: Mons. Visioli predstavil globálnu víziu tejto problematiky.

V Taliansku pred dvoma týždňami vyšla kniha o Hnutí fokoláre, ktorá sa okrem iného zaoberá rôznymi formami zneužívania, ktoré spôsobili vážne škody v životoch mužov a žien, ktorí žili v rôznych komunitách hnutia po celom svete. Táto kniha obsahuje svedectvá, ktoré sú výzvou najmä pre tých, ktorí majú v hnutí zodpovednú úlohu. Práve o tom by som teraz chcela hovoriť s Margaret a Jesúsom, ktorých by som chcela poprosiť, aby prišli vedľa mňa, prezidentku a spoluprezidenta nášho hnutia. (potlesk)

Jesús, otázka, ktorú si teraz všetci kladú, znie: Čo sa konkrétne robí, aby sme zareagovali na prípady zneužívania, ktoré boli oznámené rôznymi spôsobmi? Hovoríme tu o sexuálnom

zneužívaní aj o zneužívaní moci. Boli prijaté konkrétne opatrenia vzhľadom na minulosť, ale aj na prevenciu a zabránenie novým škodám?

Jesús Morán, spoluprezident Hnutia focoláre: Myslím si, že rozhovor s Mons. Visiolim je veľmi dôležitý, veľmi dôležitý. V hnutí už nejaký čas žijeme proces, ktorý sme nazvali *tvorivá vernosť*. Pápež o tom hovoril aj pri návšteve Loppiana, ale i nedávno, keď nás prijal naše zhromaždenie vo februári 2021. Hovoril o dynamickej vernosti, teda tvorivej a dynamickej vernosti. Vieme, že sa to týka procesu, o ktorom už nejaký čas uvažujeme a ktorý nazývame „aktualizácia charizmy“, a tá má tri aspekty. Prvým je hlboko načúvať otázkam sveta, najmä výkrikom bolesti Ježiša Opusteného vo svete. Po druhé: zostúpiť ku koreňom charizmy, aby sme jej stále viac porozumeli, ale aj tomu, čo sme nepochopili, a preto sme niečo urobili zle. A po tretie: očistenie pamäti.

Tento tretí aspekt je mimoriadne citlivý a náročný. Týka sa toho, o čom teraz hovoríme. Vyžaduje si to myšlienku i čin, musí sa to vyriešiť konaním. Čo sme teda urobili a čo robíme pre očistenie pamäti? V prvom rade je to úvaha, o ktorej sme hovorili na rôznych fórach; sú to vyhlásenia, ktoré sme urobili, ale to nestačí. Vieme, že už nejaký čas máme *Komisiu pre dobro a ochranu*, ktorá bola úplne obnovená vďaka príspevku, ktorý vzišiel práve z Generálneho zhromaždenia. Obnovila sa rozšírením počtu o nových členov, s novými schopnosťami, ľuďmi z rôznych kultúrnych oblastí. Komisia bola posilnená, všetci títo sú členmi hnutia, aj keď sú to členovia vybraní osobitným spôsobom spomedzi tých, ktorí v hnutí nezastávajú žiadnu riadiacu funkciu, aby sa zaručila nezávislosť. Ale na ešte vyššiu záruku, za pomoci dikastéria zriaďujeme dozorný orgán - už sme v tom dosť ďaleko -, ktorý bude pravdepodobne pozostávať z... hovorím pravdepodobne, pretože sa dostávame k počtu piatich odborníkov, ktorí sú úplne externí a ktorých úlohou bude dohliadať na prácu spomínanej komisie COBETU², pretože v postupoch a hodnoteniach sa môžu vyskytnúť aj chyby. Tento dozorný orgán je veľmi dôležitý.

Okrem toho sa v rôznych kultúrnych oblastiach sveta s pomocou ľudí mimo hnutia vytvárajú miesta na počúvanie, kde všetci tí, ktorí trpeli, všetci, ktorí mali nepríjemné zážitky, môžu vyjadriť svoje ťažkosti. Potom uvidíme, ako budeme pokračovať. Ale aspoň toto.

Toto je aspekt očisťovania pamäti. Je to bolestná stránka našich dejín, ktorú však chceme prečítať až do konca.

² Komisia na podporu dobra a ochrany maloletých a zraniteľných osôb (pozri: <https://www.focolare.org/benessere-e-tutela-dei-minori-e-delle-persone-vulnerabili/>).

Andrea: Vďaka. (Potlesk)

Jesús: A dodal by som – ako povedal Mons. Visioli – s pokojom a v pravde.

Andrea: Margaret, Mons. Visioli v rozhovore, ktorý sme práve videli, hovorí o dvoch aspektoch: o pomenovaní zla, čo robíme, ale potom aj o živote a rozvoji charizmy, o jej aktualizácii v jej vývoji. Poukazuje na to, že sa to nedeje len na základe intuície jednotlivca, ale že je to ovocie zdieľania, spoločenstva. Keď sa zamyslíme nad reportážami, ktoré sme dnes videli, čo sú podľa teba tie zdroje, poklady, ktoré nám nepatria, ale ktoré by sme mali dať k dispozícii všetkým?

Margaret Karamová, prezidentka Hnutia fokoláre: Áno, myslím si, že poklad, o ktorom sme tak jasne počuli, poklad, ktorý máme, spočíva v tom, že sme dostali charizmu. Táto charizma je najväčším darom, ktorý sme dostali zadarmo, a máme zodpovednosť žiť ju s väčšou serióznosťou a s realizmom, ale aj radikálnejším evanjeliovým životom.

Mons. Visioli povedal, že áno, je to charizma, ale nemôžeme ju žiť sami. Takže to, čo som dnes cítila, ma utvrdilo aj v tom, čo sme si povedali pred dvoma mesiacmi na poslednom kolegamente, že chceme, aby to bol nový začiatok našej spoločnej cesty.

Povedali sme si, že chceme, aby to bolo ako prvý deň, keď sme sa všetci na celom svete spoločne vydáme na cestu. Kto vie, koľko vecí každý z nás medzitým zažil. Ale dnes, keď som sledovala toto kolegamento, všetky správy, hovorila som si: za dva mesiace sme naozaj zažili mnoho vecí, krásnych, radostných i bolestných... Ale to je dôvod, prečo chceme prežiť kolegamento spoločne, túto planetárnu rodinu, ktorú chceme budovať: deliť sa o radosti a starosti, neúspechy, víťazstvá, ísť spoločne dopredu, pretože charizma nie je len pre nás, je aj pre iných a chceme ju žiť spoločne a nie sami.

To nám umožňuje vteľovať ju stále viac a viac, aktualizovať ju, ako sme práve počuli. Tieto správy zanechali v mojom srdci silnú výzvu, že to, čo od nás dnes Boh žiada - a cítim to veľmi silno - je skryté v názve dnešného kolegamenta: ochrana a integrálna ekológia.

V dnešných reportážach sme videli nádherné skúsenosti, ktoré nás opäť upozorňujú na to, že potrebujeme slovo „ochrana/starostlivosť“: starostlivosť o stvorenie, ale predovšetkým starostlivosť o ľudí. Moja výzva je, že sa naozaj musíme spoločne vrátiť k tejto starostlivosti. Cítim, že sa musíme starať predovšetkým o náš vzťah s Bohom, a ak sme v tom starostliví, dokážeme sa postarať aj o našich bližných, ktorí idú okolo nás.

Musím povedať, že už nejaký čas pri počúvaní všetkého toho, čo v tomto období prežívame, sa vo mne zrodila silná túžba povedať nám na celom svete: spomaľme, zastavme sa, nie v zmysle nehybnosti, ale zastavme sa, aby sme si uvedomili, ako môžeme žiť tú starostlivosť, ako môžeme

chrániť predovšetkým náš vzťah s Bohom, aby sme žili život v súlade s evanjeliom. A ako máme žiť bez náhlenia, aby sme mohli načúvať ľuďom, ktorí trpia, ktorí potrebujú našu pomoc, ktorí potrebujú náš čas.

Preto by som bola veľmi rada, keby sa toto pozvanie dostalo ku každému a aby sme si dokázali povedať: „Sústredíme sa na prítomnosť, aby sme túto starostlivosť dokázali žiť dobre spolu, spolu s každým na svete, pretože ak to neurobíme, budeme stále bežať, bežať a bežať a premárnime veľa príležitostí.

Andrea: A možno nie je náhoda, že dnes je posledný deň liturgického roka, zajtra začína adventom aj nový liturgický rok, je to začiatok tejto novej etapy, na ktorú spolu vstupujeme. Ďakujeme.

Margaret: Presne tak. Žíme to spolu. Chcela som tiež využiť toto kolegamento, aby som sa poďakovala všetkým, ktorí sa modlia za našu Friederike, ktorá je poradkyňou tu v Centre. Ďakujem vám srdečne za modlitby, modlime sa aj naďalej. Určite to nie je len ona, ktorá v tejto chvíli dáva svoj život za nás, ale mnoho ďalších ľudí na svete trpí z rôznych dôvodov, z dôvodu choroby, alebo z iných príčin. Cítíme, že sú s nami, že spolu s nami budujú túto charizmu, tento krásny dar od Boha. Ďakujeme všetkým a pokračujme spoločne. Požehnaný advent všetkým!

Andrea: Ďakujeme veľmi pekne. (Potlesk)

9. ZÁVER

Andrea: Nepridám už ďalšie slová, zdá sa mi, že je to silné posolstvo, ktorý sme práve počuli. Zostáva mi už len rozlúčiť sa a dohodnúť si stretnutie pri ďalšom kolegamente. Bude to 29. januára 2022 o 20.00 hod. talianskeho času, a dúfame, že sa opäť všetci uvidíme. Na snímke nájdete aj údaje, že kolegamento si môžete prezrieť aj na kanáloch You Tube.

Takže dovidenia a požehnaný advent! (Potlesk)